

Meydanların Dili

Akif Emre

Bir gece yarısı ansızın meydanlara fırlayan insanlar önce darbecileri şaşırttı. Darbecilerin zihin dünyası ve ait oldukları gelenek, toplumu doğru okuyup algılamalarına engeldi. Tanklara, üniformaya, ateş hattında ölüme kendiliğinden koşan insanların hissiyatını anlamaları imkansızdı. Bu nedenle kusursuz gibi görünen darbe planının en büyük yanılgısı toplumdaki dinamizmi görememeleri oldu. Bir anda açığa çıkan bu direnme biçimi bu topraklara aidiyet hissinden başka bir şey değildi. Yani yerlilik dediğimiz mihenk taşı.

Gece yarısı darbe baskınından itibaren düne kadar meydanları dolduran kitlenin eyleminde yatan hissiyatı, siyasi tercihi, kültürel aidiyeti kabul etmese bile takdir etmesi gereken devrimci körlük de kıyasıya yanıldı. Devrim, direniş gibi yaldızlı sloganları kimseye bırakmayan sol, batıcı, sosyalist entelijansiyanın ideolojik kibirleri meydanları anlamaya engeldi. Gezi'de hortumla sıkılan sudan ıslananlardan direniş destanı çıkartanlar, üzerinden iki tank geçmesine rağmen yıkılmayan gençleri, çelik paletlere direnen kadınları anlamayacaklardı. Bu yönüyle Türkiye'de ideolojik okumaların, toplumsal kuramların yeniden gözden geçirmeye mecbur kalacakları bir isyan biçimi, direniş ahlakı ortaya çıktı.

15 Temmuz'dan düne kadar kesintisiz devam eden gösterileri anlamlı kılan husus direnmeyi ortaya çıkaran hissiyat boyutu idi. Gösterilerin süreklilik kazanarak adeta kurumsallaşması ile yeni bir forma büründüğü söylenebilir. Milyonlarca insanın her gece meydanlara akın etmesini sağlayan şey ile ortaya çıkan sonucun ne kadar örtüştüğü üzerinde kafa yormakta yarar var. İhaneti hazmedememiş yerli bir duyuş, duruş ve davranışın tarihi sükunetinin meydanlara akmasıydı bu gösteriler. Geri kalanı siyasal kurguların, ideolojik yorumların, toplumsal mühendisliğin ilgi alanına giriyordu.

Her akşam milyonları bir araya getiren saik ile ortaya çıkan hasılanın dökümünü iyi yapmak gelecek adına anlamlı olabilir.

-Kitlesele eylemlerin dönüştürücü gücü her zaman için vardır. Kitleleri ilk anda harekete geçiren dinamizm ile kitleleri meydanlarda tutan şey arasında bir boşluk oluşması da kaçınılmaz görünüyordu.

-Darbe girişimine karşı çıkanlar her şeyden önce nihilist bir başkaldırı peşinde değil ihanete uğramış olmaya karşı bir çığlık, bir isyan sergilediler

-Gözden kaçırılmaması gereken en önemli husus ilk andan itibaren ateş hattına gidenler kendilerinin aşağılandığını, kişiliklerinin hiçe sayıldığını hissetmeleri ve buna olan öfkeleri son derece belirleyiciydi. Bu anlamda modern siyasal bilinç,/ birey tepkisi sergilendiği gözden kaçmamalı.

Günlerce süren gösteriler sırasında insanlar bir tür siyasal aidiyet duygularıyla sahaya inerken bu süreçte müthiş bir olgunluk sergilediler, en küçük taşkınlığın bile olmaması kitle olmaktan başka bir varlık, şuur olduklarını gösterdiler.

-Gösterilerin kısa sürede kurumsal yapıların denetim ve yönlendirmesi ile bir disiplin sağlandı, hatta tek sesli bir ideolojik söyleme evrildi.

-Platformlardan kitleleri yönlendiren çizgi son derece milliyetçi, devletçi bir dile dönüşmekte gecikmedi.

-Vatan, devlet, bayrak temalı söylem Müslümanca hassasiyeti olan kitlelerin sistemle aralarında var olduğu düşünülen mesafeyi kapatmasında önemli işlev gördü. Milyonların motive edildiği bu süreçte din ve bayrak üzerinden devletin kutsandığı dolayısıyla sistemin sorgulanmadığı bir söyleme evrildi. Bu durum Cumhuriyet tarihi boyunca bu yoğunlukta tezahür etmemiş bir momentum olarak kayda geçecektir.

-Darbe girişiminin söz konusu olduğu ortam için tedbirli olmanın anlaşılabilir yanı var elbette. Ancak bu tedbir refleksinin kitlesel dinamizmi emen dahası dönüştüren kontrol mekanizmasının işletildiği de gerçek.

- Bu nedenledir ki bunca katılım ve heyecana rağmen eylemin dönüştürücü gücünü ortaya çıkaran verimlerin alınmasını engellemesi de kaçınılmazdı. Bunca yaşanmış destansı hikayeye rağmen yeni bir slogan, yeni bir görsellik, bir şarkı sözünün bile üretilmemesi gerçekten düşündürücüdür. Estetik ve sanatsal yaratıcılığın ortaya çıkması da bastırılmış oldu.

-Özellikle gençlerin, ruhu gençlerin yaratıcı dinamizmini ortaya çıkartacak bir ortamın oluşmaması kaçırılmış bir fırsattır.

Nihayetinde meydanlara hakim olan söylemin tek bir siyasal ses ve devletçi bir tona bürünmesi başlangıçta darbeye karşı olan farklı toplumsal kesimlerin katılımını engelleyici işlev görmüş olabilir.

Sonuç olarak, milyonlar vakarlı duruşu ile görevlerini yaptılar, siyasal sonuçları ise daha çok milliyetçi-muhafazakar tonu öne çıkaran yönlendiricilere ait. Millet sağduyusu ile memlekete dair sözünü canı pahasına söyledi, ortaya çıkan birlik ruhu fena halde mozaikleşen toplumun geleceğine dair iyimser olmak için yeterli sebeptir. Geri kalan kısım siyasal tasarım ve toplum mühendisliğine giriyor.

Yeni Şafak

11.08.2016